בס"ד

– העלון השבועי של קהילת מכון –

יגדיל תורה

גליון מספר: 20

שבת פרשת וישלח

העלון מוקדש להצלחת נוחי בן זהבה ויוסף דורון בן דזי

מאור - 0542390375

העושה תפילתו תחנונים

הרב יעקב דואני / רב במכון יגדיל תורה ומחבר הספר בית חם

כאשר עשו הרשע ומחנהו מתקרבים אל יעקב ומשפחתו, יעקב מתקין עצמו לשלושה דברים: לדורון, לתפלה ולמלחמה.

כהקדמה לתפילתו, יעקב אומר את המשפט המפורסם:

קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עַבְדֶּךָ כִּי בְמַקְלִי עָבַרְתִּי אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה וְעַתָּה הָיִיתִי לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת.. הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו

יש לשאול, מה המשמעות של דברים אלו, ומדוע יעקב אבינו אומר אותם כחלק מתפילתו?

רבינו בחיי מבאר שיש ללמוד מכאן יסוד גדול באופן שעל האדם להתפלל אל הקב"ה.

כמו שיעקב אבינו אומר "קטנתי מכל החסדים", כך בשעה שהאדם מתפלל הוא צריך להתבונן כמה האדם חסר ופחות לעומת הקב"ה שהוא אדון, והאדם הוא רק עבד, וזה שנאמר "את עבדך". וממילא יתבונן האדם כמה רבים החסדים והטובות שהקב"ה עושה עימו למרות שהוא לא ראוי להם מצד הדין.

וכמו שאמר דוד המלך בתהלים (טז, ב): "אָמַרְתְּ לַה' אֲדֹנָי אָתָּה, טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ". פירוש הדברים, שדוד המלך אומר שהוא מתבונן בדרכי ה' ורואה שהקב"ה אדון על כל העולם והוא מיטיב לכולם כמו אדון לעבד שלא עושה זאת בתורת חיוב, אלא רק מתוך חסד גמור. וזה מה שאמר: "טובתי בל עליך", כלומר הטובה שאתה עושה לי איננה חיוב שמוטל עליך.

ומבאר רבינו בחיי, שרק לאחר שיתבונן האדם בכל זה, יבוא לשאול את צרכיו מהקב"ה. וכמו יעקב אבינו שרק לאחר הקדמה זו ביקש: "הצילני נא".

יסוד זה מבאר גם את פירוש אונקלוס על פסוק זה שהכל תמהים עליו. על המילה "ומכל האמת" כאן בפסוק שינה אונקלוס מכל הפעמים האחרות בתורה שכתוב אמת שאותם תירגם כפשוטו - "קשוט" (שהוא תרגום של אמת), וכאן שינה אונקלוס

<< המשך הדבר תורה בעמוד האחרון>>

דברים במחשבה

כל מעשיך יהיו לשם שמים

פתרון החידה הקודמת

בשר גוש שהיה בכלי שני

החידה השבועית

ילד קטן בקידוש

השאיפה לעושר במבט תורני

הרב אמיר אזולאי/ רב במכון יגדיל תורה מחבר הספר על שלושה דברים

כל אחד ואחד מאיתנו, מבין את הצורך הגדול בפרנסה ובממון. מרבית אנשי העולם עובדים הם רוב ימיהם על מנת לייצר הכנסה ראויה אשר בכוחה להחזיק ולפרנס כראוי את הנתלים בהם והזקוקים למחייתם.

השאלה המרכזית בנושא זה העולה כמו מאליה, היא כמה עמל, מרץ וזמן, צריכים אנו להשקיע בעמל הפרנסה מתוך מבט של תורה. כבר מצינו לאורך הדורות סיפורים רבים אודות חייהם הכלכליים של גדולי ישראל כאלה ואחרים כדוגמת החפץ חיים וכדו׳, שהיו עובדים בדיוק כפי צורך פרנסתם הקרובה, ואפי׳ לא מעט יותר מצורך זה. ממעשים אלו לכאורה נשקפת פרישות גדולה ממנעמי העולם, פרישות השמורה לתלמידי חכמים עליונים בלבד. אך השאלה היא מה הדין בעניין זה עבור המון העם. האם אדם החפץ לעבוד שעות רבות על מנת להגדיל את הונו רשאי לעשות כן? כמובן במידה ואכן הוא שומר על אורח חיים תורני וטהור. במילים אחרות שאלתנו נוגעת ביסוד עמוק וחשוב החפץ להבין האם בעצם העושר והשאיפה ישנו יסוד חומרי ושפל המשפיע לרעה על עולמו של האדם, או לאו.

על מנת לענות על השאלה הזו, נתבונן בדברי חז״ל (ברכות לב), המורים לנו יסוד עמוק וחשובים מאד: ״אין ארי נוהם מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר״ מלמדת אותנו הגמרא, שכאשר אריה מבקש להזיק ולהרע למין האנושי, ההתעוררות הזו תופיע עפ״י רוב, דווקא כאשר עסוק הוא באכילת בשר. אולם כאשר הוא ניזון ממזון ״טבעוני״ כתבן וכדו׳, הרצון להרע ולהזיק לאנשי העולם אינו יתעורר בקרבו כלל.

הרב קוק זצ״ל (עין אי״ה ברכות פרק ה׳ פסקה מד.) , מבין בחוכמתו

המופלאה והעמוקה, שחז״ל בדבריהם הקדושים הללו לא באו ללמד אותנו רק יסוד חשוב בנוגע לשגרת חייו של האריה, אלא באו הם לשפוך אור על דרכי פעולתה העמוקים של הנפש הישראלית.

כאשר האדם מצליח לצבור עושר רב יותר מהרגיל ומכפי הצורך, עצם העושר הרב, גורם להניח את חייו במישור חומרי ומסואב אשר מבקש תדיר למשוך את חייו של האדם כלפי מטה, אל החומר הגס. כאשר האדם מכניס חומר רב ומופלג אל חייו, ממילא הוא משפיע. העיסוק התדיר בעושר הרב ובהון, יעורר את הצדדים הנמוכים והחשוכים הנמצאים בקרב האדם פנימה.

דבר זה בא לידי ביטוי בטבע האנושי כולו. הגמרא הביאה דוגמא חיה לכך מהתנהלותו של האריה- כאשר האריה אינו ניזון מהמזון הבסיסי שאותו הוא צריך אלא נחשף אל מנות בשר המשובחות עבורו, הצד הבהמי והחייתי שבו מתחיל להתעורר. כך פועל טבע העולם, ככל שנעורר יותר את הצד החומרי כך הוא ישלוט בקרבנו יותר ויורידנו מטה.

מכח הדברים הללו עולה יסוד חשוב ומשמעותי. כאשר האדם צובר עושר רב ומופלג הרבה מכפי צורכו הטבעי הרי הוא פוגם בעצמו. הוא מעורר את הצדדים החומריים שבו ולא מניח לנפשו האלוקית להתעורר ולקדש את האדם.

שנזכה לדבוק בקדושה תדיר ולצרוך רק כפי צורכה של נפשנו וכפי צורכי הקדושה.

בשר רותח שהיה בכלי שני ונחתך בסכין חלבית

הרב מאור תורג'מן / יו"ר מכון יגדיל תורה

בדין איסור גוש נחלקו השו"ע רמ"א רש"ל ש"ך וט"ז

הרמ"א כתב: "וכל זה בבשר רותח בכלי ראשון, ואז אם הסכין בן יומו ואין ס' בבשר נגד הסכין הכל אסור, ואף הסכין צריך הגעלה. אבל אם הוא כלי שני, הבשר צריך קליפה; והסכין, נעיצה בקרקע, וכן נוהגין. ואפילו אין הסכין בן יומו, יש לקלוף הבשר מעט משום שמנונית הסכין".

כלומר: הרמ"א סובר שרק בכלי ראשון צריך בבשר ששים כנגד הסכין, אך אם הבשר היה בכלי שני די בקליפה לבשר ובנעיצה לסכין (כמו בנחתך בסכין שאינו בן יומו).

אך **הט"ז** (יד) כתב **שרש"ל והאו"ה** חולקים וסוברים שאיסור גוש כל זמן שהיד סולדת בו מבליע ומפליט אף בכלי שני (שמכיון שאין דפנות שיקררו אותו נשאר בחומו וצריך ששים כנגד כל להב הסכין).

הט"ז כתב שהב"ח כתב דעה ממוצעת, שאיסור גוש שחם בחום יד סולדת אינו מבליע ומפליט כאחד, אלא עושה רק פעולה אחת. ולכן הסכין נאסר, שבולע מהבשר, אך הבשר אינו נאסר מהסכין כיון שאין בו כח להפליט ולהבליע (והשמנונית שעל הסכין היא רק 'דבר מועט', כנ"ל).

הט"ז הכריע לדינא שבמקום שיש דוחקא דסכינא יש להחמיר בגוש שחם בשיעור יד סולדת אף בכלי שני, אך אם אין דוחקא יש להקל כרמ"א.

הש"ך בסימן קה (סק"ח) דחה את דברי הב"ח, ונטה לשיטת הרש"ל.

הפת"ש (ז) כתב שהתורת אשם הכריע כדעת רש"ל, אך אם מערה בשר עם הרוטב - הרוטב מקרר את הגוש ויש להקל.

והחזון עובדיה (שבת ח"ד עמ' שע) כתב שלעניין שבת באיסור גוש יש להקל להחשיבו ככלי שני שאינו מבשל כלל.

חומרת החתם סופר אפילו בכלי שלישי

הפת"ש כתב שהחתם סופר כתב שהמנהג להחשיב כל דבר שהיד סולדת בו (אפילו תבשיל לח ואפילו בכלי שלישי) ככלי ראשון מלבד בהפסד מרובה ובצירופים נוספים, ובמקום הפסד מרובה כתב החת"ס שיש להקל כרמ"א, ושכן קיבל ממורו להקל בגוש בעת הצורך. וזהו אף בבשר וחלב, וכ"ש בשאר איסורים ששם לא חמיר טעם כעיקר כמו בבב"ח.

אך **הפת"ש** כתב שהמורים שלנו לא מורים לחומרא כדברי המנהג שהביא החת"ס.

והשבט הלוי (ח"ח סימן קפא) כתב שמ"מ יש להחמיר בכלי שני

גאולה מההפטרה הפטרת וישלח עובדיה א׳

הרב יוסף חיים

זהותו של הנביא עובדיה לוטה בערפל ,לא מצויין שם אביו,לא שם של מקום פעלו ולא התקופה. המדרש מביא את ארבעת תלמידיו של אליהו הנביא ואלו הם: עובדיה ,מיכה ,אלישע ויונה. במסכת סנהדרין נאמר שעובדיה הוא זה שאחראי על ביתו של אחאב.

יש דעות בחז״ל כי היה גר אדומי. נדמה כי דברי המדרש ודברי מסכת סנהדרין מתיישבים יפה זה עם זה,וכי עובדיה חי ופעל בזמן אחאב, הוא אותו אחאב שאליהו הנביא יצא נגדו נחרצות.

ה׳ שולח את עובדיה להתנבא על גורל אדום באחרית הימים, כי גר אדומי היה. אמנם בספר עובדיה יש רק פרק אחד,אך זהו בספר קטן זה מצויין מהפך היסטורי עתידי חשוב ורב עוצמה. מצויין בו עשו אבי אדום ,שלימים יצאה ממנו ממלכת רומא ,שהפכה בדורות האחרונים שלנו לתרבות המערבית-נוצרית .

רבי יצחק אברבנאל עזר לנו להבין את הקשר בין אדום לרומא: על פי שיטת הרומאים אביהם הקדמון הוא לטינוס. ורבי יצחק אברבנאל מאיר את עינינו בכתביו שלטינוס הוא לוטן צאצאו של עשו .

״אֵלֶּה בְנֵי-שֵׂעִיר הַחֹרִי, יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: לוֹטָן וְשׁוֹבָל, וְצִבְעוֹן וַעֲנָה.״(בראשית לו,כ)

״חֲזוֹן, עֹבַדְיָה: כֹּה-אָמַר ה׳ לֶאֱדוֹם, שְׁמוּעָה שָׁמַעְנוּ מֵאֵת יְהוָה וְצִיר בַּגּוֹיִם שֻׁלָּח--קוּמוּ וְנָקוּמָה עָלֶיהָ, לַמִּלְחָמָה.״

נביאי ישראל אומרים כי שמעו מאת ה׳ שהעמים יתעוררו לעלות למלחמה על אדום ״בְחַגְוֵי-סֶלַע מְרוֹם שִׁבְתּוֹ; אֹמֵר בְּלִבּוֹ, מִי יוֹרִדֵנִי אָרֶץ.״ מושבם של אדום היה בהרים (באזור פטרה של היום) בגאוות ליבם היו בטוחים כי לא יעונה להם כל רע, מאחר ומושבם בהרים בטוח.

אם נתרגם את הנבואה כעדכנית לימינו -העולם המערבי כ״כ בטוח ביכולות הכלכליות והטכנולוגיה שהוא מייצר, שאין פחד בליבו מאף אחד ולכן הוא אומר ״מִי יוֹרִדֵנִי אָרֶץ״?!

האויב של אדום יאכל את לחמו ,יבזו אותו ובני בריתו יבגדו בו,ונראה מדברי הנביא שלא ישאר ממנו דבר .

ומה עם כל החוכמה ? אם אדום חכם זה עניין של זמן עד שיעלה בחזרה לגדולתו בזכות חוכמתו,הלא כן?

הֲלוֹא בַּיּוֹם הַהוּא,נְאֻם-ה׳, וְהַאֲבַדְתִּי חֲכָמִים מֵאֱדוֹם, וּתְבוּנָה מֵהַר עֵשָׂו. משמע שגם חוכמתו תיעלם מן העולם . וחייבים לשאול :על מה כל הכעס הזה ? ולמה יש נביא מיוחד , וספר מיוחד דווקא על האדומים ? עם ישראל הכיר את בבל ואשור ,אם כן מה מיוחד כ״כ באדומים ?

יתרה מזאת, יש תחושה של התחשבנות של ריבונו של עולם עם האומה הספציפית הזאת ׳מֵחֲמַס אָחִיךָ יַעֲקֹב, תְּכַסְּךָ בוּשָׁה; וְנִכְרַתָּ, לְעוֹלָם. ״ כאן מופיעה טענה ייחודית כלפי אדום : אתה לא עוד אחד מכל העמים ,אתה אח! אתה צאצאו של עשו!!

אתם כרתתם ברית עם צדקיהו מלך ישראל כשהבבלים עלו עלינו למלחמה,על מנת להחריב את המקדש. אתם עמדתם מנגד, והפניתם לאחיכם ישראל כתף הקרה. ולא רק שבגדתם בעמ״י הוסיפתם והסגרתם את הבורחים מידי הבבלים ,ויתרה על כך שמחתם בנפילתם של ישראל אחיכם.

לכן הקב״ה מקים נביא מיוחד שבא מתוכם בספר מיוחד לאחינו בני עשו ״וּבְהַר צִיּוֹן תִּהְיֶה פְלֵיטָה, וְהָיָה קֹדֶשׁ; וְיָרְשׁוּ בֵּית יַעֲקֹב, אֵת מוֹרָשֵׁיהֶם.״ אל תחשוב שאתה יכול לרשת את יעקב כי הירושה מיועדת לו.

ולדורינו: הנצרות רואה את עצמה כמחליפה את עם ישראל . הנביא עובדיה סיפר לנו עוד לפני שהנצרות הופיעה מעל במת על ההסטוריה ,כי טענתו של עשו הדורש את ירושתו תופיע גם לעתיד לבוא ע״י הנוצרים, שטוענים שהם הם ממשיכי הדרך ולא עם ישראל .

<< המשך הדבר תורה בעמוד הבא>>

וְהָיָה בֵית-יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לֶהָבָה, וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ, וְדָלְקוּ בָהֶם, וַאֲכָלוּם; וְלֹא-יִהְיֶה שָׂרִיד לְבֵית עֵשָׂו, כִּי ה׳ דִּבֵּר.

עם ישראל בפיקודו של משיח בן יוסף ילחמו בהם ויוכלו להם ,עד כדי ניצחון מוחץ.

וְיָרְשׁוּ הַנֶּגֶב אֶת-הַר עֵשָׂו, וְהַשְּׁפֵלָה אֶת-פְּלִשְׁתִּים, וְיָרְשׁוּ אֶת-שְׂדֵה אֶפְרַיִם, וְאֵת שְׂדֵה שֹׁמְרוֹן; וּבִנְיָמִן, אֶת-הַגִּלְעָד.

עם משיח בן יוסף יכבשו את הנגב ,שפלת הארץ ,יהודה שומרון, והגולן

״ וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן, לִשְׁפֹּט אֶת-הַר עֵשָׂו; וְהָיְתָה לה׳ הַמְּלוּכָה.״

ובספר הזהר נאמר שאחיה השילוני מסר לעובדיה כי רק לאחר נפילתם של בני עשו תהיה תשועה לישראל .

כלומר לאחר שיעלו המושיעים -משיח בן יוסף ומשיח בן דוד

ובני עשו יקבלו עליהם את סמכותם ומערכת המשפט של משיח ה׳,רק אז יעשה הצדק המהדהד מדברי הימים בעבר הרחוק ,עוד מתקופתו של יעקב אבינו. ואז המלוכה הבלעדית תהיה לריבונו של עולם .

שבת שלום.

שאלת השבוע

האם קטן יכול להוציא ידי חובה אדם שחייב במצוות בקידוש?

ר' ניר טויטו — זכה בשובר לרכישה בקורסים של 100 ש"ח

את הפתרונות יש לשלוח למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום רביעי

myagdiltora@gmail.com / 0542390375

מזל"ט ואיחולים

העלון מוקדש לרפואת חנה אזולאי בת סוליקה

ולעילוי נשמת מסעוד בן עיישה ושרה בת חנה

ודוד רחמים בין עישא ואברהם ז"ל

ניתן לשלוח מזל"ט או איחולי ברכה למייל או לוואטאפ של המכון עד יום חמישי.

>> המשך הדבר תורה מעמוד השער >>

ופירש את המילה "אמת" - "מכל חסדין ומכל טבוון" שפירושו בעברית: מכל החסדים ומכל הטובות.

וכן הקשה הרמב"ן: "ולא הבינותי דעת אונקלוס שתרגם מכל חסדין ומכל טבון, והוא רגיל לתרגם חסד ואמת "טיבו וקשוט".

ותירץ רבינו בחיי, שהטעם שפירש אונקלוס כאן את המילה אמת שהכוונה לכל החסדים והטובות, משום שכל החסדים והטובות שעושה הקב"ה לאדם אינם מצד הדין והאמת אלא הקב"ה עושה אותם כחסד לאדם (למרות שהקב"ה לא חייב), ולכן לא פירש כאן אונקלוס "קשוט" שמשמעו אמת (שאז היה משמע שהחסדים שהקב"ה עושה לאדם הם מצד האמת היינו מעיקר הדין והקב"ה חייב לעשותם), אלא הפירוש של אמת כאן הוא חסד וטובה.

(והטעם שבכל זאת התורה כתבה "אמת", משום שעל פי הפשט, ההבטחה לרשת את הארץ שהבטיח הקב"ה ליעקב הייתה במידת האמת ומעיקר הדין, משום שכבר נשבע הקב"ה לאברהם על זה, וזה מה שכתוב (מיכה ז, כ): "תתן אמת ליעקב חסד לאברהם", כלומר מה שנתת לאברהם, היה בתורת חסד שנתת לו את הארץ ונשבעת לו על זה, אבל ליעקב זה כבר במידת הדין, משום שכבר הבטיח הקב"ה לאברהם).

מיעקב אבינו לומדים את הגישה של האדם המתפלל, שיעשה זאת בדרך תחנונים, וכמו שכתב הטור בהלכות תפלה (סימן צח):

ואל יחשוב ראוי הוא שיעשה הקדוש ברוך הוא את בקשתי כיון שכוונתי בתפלתי דאדרבה זהו המזכירו עונותיו, אלא יחשוב שיעשה הקדוש ברוך הוא בקשתו בחסדו ויאמר בלבו מי אני דל ונבזה בא לבקש מאת ממ"ה הקדוש ברוך הוא אם לא מרוב חסדיו שהוא מתנהג בהם עם בריותיו.

וכמו שמבואר במסכת ראש השנה (טז ע"ב): "שלשה דברים מזכירין עונותיו של אדם, אלו הן: קיר נטוי, ועיון תפלה, ומוסר דין על חבירו".

ופירש שם רש"י, שעיון תפילה משמעו שכאשר האדם סומך על מעשי עצמו וזכויותיו, והאדם בטוח שתתקבל תפילתו, הוא גורם בזה שבשמים יפשפשו במעשיו לראות אם אכן יש לו זכויות אלו שהוא כ"כ בטוח בהם.

אך העושה תפילתו תחנונים ולא קבע, כמו יעקב אבינו, תפילתו כן תתקבל, וכמו שכתב שם הטור: "ואחר שיעשה כל זה מובטח לו שתתקבל תפלתו".

שבת שלום!